

Серед завдань профільного навчання ми виділяємо: забезпечення наступності між загальною середньою та професійною освітою; професійну орієнтацію та самовизначення старшокласників; психолого-педагогічну діагностику щодо визначення готовності до прийняття самостійних рішень, пов'язаних з професійним становленням; становлення загальнокультурного, загальнонавчального, особистісного, соціального розвитку учня через формування в нього системи ключових компетентностей; виховання цілісної особистості учня (розвиток навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і обдарувань, ціннісно-моральних установок, творчої самостійності).

З огляду на мету, цілі та завдання профільного навчання ми виокремили такі компетентності: соціальну; дослідницьку; продуктивну; предметну; інформаційно-комунікаційну; комунікативну; ціннісно-смыслову; самоосвітню; здоров'язберезувальну; моральну.

Отже, теоретичними і методологічними основами формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної та варіативної складових є дидактичні, психологічні, методичні умови, засоби і чинники, ціннісні орієнтації і ключові компетентності, що забезпечуватиме процес і результат становлення, розвитку фізично, морально і психологічно здорової особистості, соціалізації її впродовж життя.

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

О. В. Барановська, к. пед. н.

Результати ретроспективного аналізу засвідчили, що проблема інтеграції змісту навчання тривалий час залишалася пріоритетною проблемою дидактики. У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти йдеться про необхідність створення гнучкої структури шкільних навчальних програм і планів, необхідність міжпредметної інтеграції, формування міжпредметної компетентності.

Поняття «інтеграція змісту освіти» у дидактиці трактується як процес виявлення однотипних сутностей (закономірностей) в елементах змісту навчання та встановлення їх системної цілісності. Інтеграція самостійних предметів чи окремих елементів змісту в єдину систему відбувається на основі закономірних зв'язків між ними. Основне завдання інтеграції змісту споріднених предметів у старшій школі — суттєве переосмислення і перегляд їх змістового наповне-

ння, комплексне поєднання природничо-наукових, технічних і гуманітарних знань як сукупності цілісних знань про людину; створення гуманітарних основ інтелігентності й духовності, технологізація викладання основ наук, надання науково-технічному та інженерному мисленню інтелектуально-образного характеру, перетворення учня з пасивного об'єкта на активний суб'єкт навчання та виховання.

Аналізуючи проблеми в сучасній старшій школі, можна виокремити основні аспекти, що необхідно враховувати в організації системи міжпредметних зв'язків, які працювали б на результат: 1) дотримання порядку, що не порушує логіку викладу певного предмета; 2) використання знань учнями зі споріднених предметів для глибшого розкриття теми основного предмета; 3) взаємозв'язки тем споріднених предметів; 4) вивчення наскрізних понять та їх диференціація; 5) усунення дублювання тем і створення міжпредметних «коридорів»; 6) створення бази міжпредметних завдань і задач; 7) створення адекватного контролю міжпредметних знань, умінь та навичок з профільних предметів; 8) формування міжпредметної компетентності; 9) використання вчителями-предметниками спільних посібників при вивченні споріднених предметів; 10) комплексний розгляд окремих питань програми та проведення інтегрованих уроків, учнівських конференцій, тематичних вечорів, екскурсій, підсумкового повторення.

Міжпредметна інтеграція в старшій школі має стати інструментом розвантаження шкільної програми. Вибір учнями спеціальних курсів міжпредметного узагальнювального характеру сприятиме ознайомленню їх з новими галузями знань, непередставленими у змісті непрофільних і профільних предметів, але орієнтованими на майбутню професію у руслі обраного профілю; забезпеченню професійної підготовки старшокласників; поглибленню і розширенню змісту окремих розділів профільних (а за потреби і непрофільних) предметів; розкриттю практико-орієнтованого аспекту знань, здобутих у процесі навчання.

Перспективи подальшого розвитку проблеми стосуватимуться: розвантаження змісту навчання у профільній школі; визначення оптимального співвідношення між інваріантним і варіативним компонентами змісту навчання; формування міжпредметної компетентності; наступності між профільною ланкою школи і вищою освітою.